

MILJØRAPPORT

Udviklingsplan for de havnenære arealer og bymidten i
Faaborg 2023-2030

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
1. Indledning	3
2. Formål og indhold	4
Baggrund.....	4
Udviklingsplanen 2023-2030 - formål og indhold.....	4
Afgrænsning af miljøvurderingen.....	6
3. Forhold til anden planlægning.....	6
4. Høring af berørte myndigheder	7
5. Metode og afgrænsning.....	7
6. Eksisterende miljøforhold	10
Trafik.....	10
Socioøkonomi.....	11
Natur og Vand.....	12
Klima.....	14
Landskabs- og arkitektonisk arv.....	15
7. Miljømæssige påvirkninger	18
Trafik.....	18
Socioøkonomi.....	19
Natur og Vand.....	19
Klima.....	21
Landskabs- og arkitektonisk arv.....	22
0-alternativet.....	24
8. Afværgeforanstaltninger og overvågning.....	25
9. Ikke-teknisk resumé	27
10. Kilder.....	30

Titel: "Miljørapport - Udviklingsplan for de havnenære arealer og bymidten i Faaborg 2023-2031"

Redaktion: Urland

Øvrige bidrag: (Natur, Vand og Klima): PROFUS Naturrådgivning, Ny Banegårdsgade 48, 8000 Aarhus C

Foto, kort og illustrationer (Hvor andet ikke er anført): Urland

1. Indledning

Denne miljørapport beskriver og vurderer de sandsynlige, væsentlige miljøpåvirkninger ved en gennemførelse af Udviklingsplanen 2023-2030.

Den strategiske udviklingsplan er overlæggeren for den fremtidige udvikling af Faaborgs havnenære arealer og bymidte frem mod 2030. Udviklingen i Faaborg har gennem de seneste 10-15 år været præget af stilstand og afvikling fremfor vækst, og med Udviklingsplanen ønsker Kommunalbestyrelsen at skabe en vision for de havnenære arealer og bymidtens fremtid. I første omgang danner Udviklingsplanen 2023-2030 rammen for en vision og et hovedgreb, samt tre hovedelementer, der skal skabe afsæt for den kommende transformation af Faaborg; En fysisk plan, skabt af GHB i 2019, en rækkefølgeplan for Faaborgs kommende byudviklingsprojekter, samt en strategisk og økonomisk plan for de kommende kommunale investeringer.

Planen er omfattet af Bekendtgørelse af *Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter §8, stk. 1, LBK nr. 1225 af 25/10/2018*, da det er en plan indenfor fysisk planlægning og arealanvendelse, og da planen lægger en retning for fremtidige tilladelser til anlægsarbejder i byzoner. Der skal derfor foretages en miljøvurdering af planen efter miljøvurderingslovens forskrifter.

Nærværende miljørapport beskriver og vurderer de sandsynlige, væsentlige miljøpåvirkninger af planen.

2. Formål og indhold

Baggrund

Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 skal samle Kommunalbestyrelsens vision og strategiske mål med en fysisk plan for Faaborg.

Planen er blevet til på baggrund af et grundigt forarbejde med udførelse af en række analyser og vurderinger af Faaborgs potentialer, men også hvilke svagheder, der bør styrkes. Startskuddet til Udviklingsplanen blev et parallelopdrag i april 2019, hvor Faaborg-Midtfyn Kommune, med støtte fra Realdania, tog initiativ til at få udarbejdet en fysisk plan for Faaborg. I konkurrencen bidrog 3 teams, hvor GHB Landskabsarkitekter vandt med forslaget "Vi dyrker Faaborg", der er særlig grad fangede og udviklede Faaborg særegne DNA. Sidenhen har kommunalbestyrelsen igangsat en udviklingsproces, der bygger på idéerne fra den fysiske plan, og kaldes "Udviklingsplan for de havnenære arealer og bymidten i Faaborg 2023-2030".

Udviklingsplan for de havnenære arealer og bymidten i Faaborg 2023-2030 - formål og indhold

Udviklingsplanen arbejder med visionen for Faaborgs fremtid "Det naturlige knudepunkt for vitalitet og trivsel" gennem 5 hovedgreb; (1) Fra Købstad til For-købstad, (2) Fra kun Skønt til også Vital, (3) Fra Beskeden til Modig, (4) Fra Lige så godt til Klart bedre, (5) Fra mest Traditionel Industriby til mere Produktion og Service, herunder turisme- og oplevelsesøkonomi.

Strategien og Visionen for Faaborg underbygges af den fysiske plan "Vi dyrker Faaborg". Helhedsplanen og dens fysiske hovedgreb arbejder med en sammenbinding af havn, by og natur, samt en genanvendelse af nyt og gammelt. Hovedgrebene skal danne retningsslinjer for de offentlige investeringer og beslutninger i den kommende årrække ved at holde fokus på at udvikle byen i en oplevelsesøkonomisk retning med flere "flere grunde til at besøge", "flere grunde til at blive" og "flere grunde til at vende tilbage". Strategien suppleres af en rækkefølgeplan, hvor projekterne er vurderet ud fra realiseringstider. Realiseringstiderne medfører samtidig, at den kumulative effekt af de forskellige projekters anlægsforhold bortfalder, eftersom at nogle projekter i planen kan gennemføres inden for den nærmeste årrække, mens andre først

kan gennemføres i slutningen af Udviklingsplanens realiseringsperiode.

Planen sammenfletter byens kvarterer og arkitektoniske varetegn gennem nedenstående 8 temaer, hvori Faaborg Torv nævnes som et særligt vartegn, der visuelt og byrumsmæssigt skaber sammenhæng mellem natur, by og hav.

Planen arbejder på et strategisk niveau og vil skulle følges op af detailprojekter, kommuneplantillæg og lokalplanlægning.

Havnen, Slagterigrunden, Tulipbygningen og det nye Øhavsmuseum

Transformationen af havneområdet med Marina, Kulturhavn, Slagterigrunden med Tulipbygningen og Øhavsmuseet er samlet set et centralt element i den strategiske og forretningsmæssige udvikling af Faaborg havn og by. Transformationen skal udformes med henblik på et levende iværksætermiljø og udvikles gennem omdannelse fremfor nybyg, både når det gælder havnens miljø, men også Tulipbygningens fremtidige funktion, som center for kultur, iværksæteri og fødevarevirksomheder.

Øhavsmuseets rolle i Faaborgs udvikling beror på en vurdering af nødvendigheden af større faciliteter, der skal kombinere kulturhistorie, natur og psykologi gennem aktivitetstilbud og friluftsliv, der binder havet og Faaborgs grønne bælte sammen. I dag benytter Øhavsmuseet allerede Frølagerbygningen på havnen til udstillinger. Første etape af udviklingen af Øhavsmuseet indbefatter omdannelse af Frølagerbygningens 800 m² og på sigt ønskes en udbygning til et samlet areal på 3000 m² langs havnepromenaden.

Kulturområdet og Faaborg Museum

Fortællingen om Faaborg som kulturby er tæt knyttet til Faaborg Museum. I udviklingen af fremtidens Faaborg spiller museet en central rolle, og kan positionere sig som en yderligere betydelig attraktion. På sigt ønskes det, at Faaborg Museum kan tiltrække 50.000 gæster årlig - en fordobling af det nuværende besøgstal. Besøgstillene menes at kunne forøges gennem et arkitektonisk helhedsgreb, hvor eksisterende bygninger, der repræsenterer forskellige perioder i Faaborgs historie, skal genbruges. Transformationen

indbefatter en gennemgribende istandsættelse af Carl Petersens bygning, omdannelse af forhuset i Konservesgaarden til museumsbibliotek, nye rekreative udearealer omkring Museets bygninger og en omdannelse af Peter Hansens Atelier.

Faaborg Torv

Faaborg Torv er centrum i Faaborg bymidte, og omkranses af den historiske bygningsmasse med en af landets højeste koncentrationer af fredede bygninger. Den bibeholdt købstad danner rammerne for shopping- og spisemuligheder. For at modarbejde den nuværende negative udvikling i antallet af bygninger skal torvet moderniseres, både fysisk og indholdsmæssigt, så det indgår som en del af turismeoplevelsen.

Banegårdsområdet

Visionen om en befolkningstilvækst i Faaborg planter sine rødder i udviklingen af Banegårdsområdet, der er udpeget som optimalt for blandede aldersgrupper med udgangspunkt i placeringen tæt på havnebad, kulturtilbud, attraktive landskaber og Øhavet. På sigt ønskes et udbud på 6500 etagemeter, fordelt på ca. 60 boliger i rækkehusstruktur, udbygget over 3-6 år, og der vil dermed være tale om nybyg. Derudover påtænkes den eksisterende banegårdsbygning at skulle omdannes til vandrehjem.

Klimasikring og Sundrenden

Faaborg er de senere år regelmæssigt blevet oversvømmet som følge af skybrud og højvande. Skadevirkningerne og de økonomiske konsekvenser har været betydelige og i fremtiden forventes dette at forværres. Udviklingsplanen arbejder med højvandssikring, gennem en 1 kilometer lang ubrudt promenade langs den historiske vandkant. Samtidig foreslås Sundrenden, der forbinder Sundsøen og Faaborg Fjord, åbnet som et rekreativt vandspejl, der kan håndtere hverdagsregn og skybrudshændelser. Alternativt arbejdes med en grøn forbindelse, der vil være mindre omkostningstung.

Geopark Det Sydfynske Øhav

Faaborg-Midtfyn Kommune indgår med sine geologiske kvaliteter, som en del af Geopark Det Sydfynske

Øhav, hvor særligt de oversvømmede istidslandskaber og den levende kulturarv er et trækplaster. På sigt ønskes det at udnytte potentialet som turistattraktion i endnu højere grad med henblik på at skabe vækst for Faaborgs øvrige iværksættere og erhvervsliv. Dette tema i Udviklingsplanen medfører ikke nogen konkrete fysiske forandringer, men betragtes nærmere som et strategisk samarbejde, og vurderes derfor ikke at medføre nogle miljømæssige påvirkninger.

4 nye ruter

Som sammenhængskraft i Udviklingsplanen foreslås et videre arbejde med 4 ruter, der skal koble grønne byrum og funktioner, og give turister og andre besøgende 4 forskellige oplevelser med by-, natur og oplevelser for øje. De 4 ruter er tiltænkt 4 forskellige temaer; (1) Den historiske rundtur, (2) Kulturstien, (3) Det grønne bælte, og (4) Promenaden.

Trafik og Parkering

Forinden Udviklingsplanens lancering blev udarbejdet en trafikanalyse for Faaborg med afsæt i Udviklingsplanens fysiske helhedsplan. Trafikanalysen peger på 5 fokusområder, der fremadrettet skal indarbejdes i Faaborgs detailprojektering; (1) Infrastruktur for børn og unge, (2) Trafikafvikling af den tunge trafik til/fra havnen, (3) Parkeringsbehovet afledt af øget turisme, (4) Flowet mellem by og havn, og (5) Målrettet skiltning, der højner trafiksikkerheden og tilgængeligheden for besøgende. Miljøvurderingen forudsætter, at de 5 fokuspunkter i Udviklingsplanen gennemføres.

0-alternativ

Den sandsynlige udvikling, hvis planen ikke vedtages, defineres her som en udvikling, hvor den nuværende planlægning for områderne fastholdes. Dvs. at den nuværende disponering af arealerne, den nuværende anvendelse af Faaborgs nøglebygninger og den nuværende tilstand indenfor turisme og erhverv forbliver uændret.

3. Forhold til anden planlægning

Afgrænsning af miljøvurderingen

Faaborg-Midtfyn Kommune har foretaget en afgrænsning af miljøvurderingens indhold. Afgrænsningen har til formål at fastlægge miljørapportens indhold og detaljeringsgrad.

Afgrænsningen er foretaget på baggrund af den forudgående miljøscreening, udarbejdet af Faaborg-Midtfyn Kommune. På baggrund af screeningen er det vurderet, at planforslaget potentielt kan have miljømæssige konsekvenser for trafik, socioøkonomi, natur, vand, klima, samt landskabs- og arkitektonisk arv. Det vurderes derfor, at planforslaget kræver udarbejdelse af en forudgående miljøvurdering.

Der er lavet supplerende screeninger indenfor hvert tema. Indenfor temaet socioøkonomi og trafik vurderes yderligere indenfor temaerne turisme, erhverv og befolkningstilvækst. Det bemærkes, at øget turisme også kan have en afledt miljøpåvirkning af byrum som følge af øget støj og affald. Dette er ikke medtaget i nærværende miljøvurdering. Ligeledes kan Udviklingsplanen potentielt medføre en afledt påvirkning af erhvervsområder, hvis turisterhverv presser havnerelateret erhverv væk fra arealerne. Dette medtages ikke i miljøvurderingen, da det vurderes, at der tages højde for dette i de udlagte erhvervsområder i Kommuneplan 2019.

Miljøundersøgelsen er dermed afgrænset til at omfatte fem overordnede temaer; Trafik, Socioøkonomi, Natur og Vand, Klima, og Landskabs- og arkitektonisk arv. I de følgende kapitler, 6, 7 og 8, gennemgås eksisterende forhold, forventede miljømæssige påvirkninger, samt afværgeforanstaltninger og overvågning, for hvert af de fem temaer.

Det vidensgrundlag, der ligger til grund for de enkelte undersøgelser og vurderinger, er beskrevet under hvert af de pågældende temaer.

Udviklingsplanen danner visioner og strategiske planer for Faaborg Midtby. Området er med den gældende Kommuneplan 2019 omfattet af forskellige kommuneplanrammer for boligområder, blandet bolig og erhverv, erhvervsområder, centerområder, områder til offentlige formål og rekreative områder. Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 forventes at medføre ændringer i den gældende kommuneplan og dens rammer, gennem udarbejdelse af kommuneplan-tillæg. Der er ikke fundet, at Udviklingsplanen er i konflikt med de eksisterende retningslinjer i Kommuneplan 2019.

Indenfor planområdet findes eksisterende lokalplaner, der definerer store dele af den eksisterende arealanvendelse i områder. Disse lokalplaner forventes revideret i kraft af Udviklingsplanens fysiske helhedsplan for Faaborgs udvikling, særligt de tiltænkte bygningstransformationer og klimasikringsplaner.

4. Høring af berørte myndigheder

I forbindelse med screeningen af miljøvurdering er der, i henhold til af *Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter §32, LBK nr. 1225 af 25/10/2018*, foretaget høring af følgende berørte myndigheder:

Miljøstyrelsen
Slots- og Kulturstyrelsen
Vejdirektoratet
Kystdirektoratet
Beredskabsstyrelsen
Øhavsmuseet

Der indenfor den fastsatte høringsperiode modtaget 4 høringssvar. Høringssvarene omhandler bl.a. evt. påvirkning af trafikken og skiltning ved/på statsveje, anmodning om høring af Beredskab Fyn, samt bemærkninger om indarbejdelse af højvandsbeskyttelse i projekter på Faaborg Havn i henhold til retningslinjerne i Faaborg-Midtfyn Kommuneplan 2019.

Planforslaget er ikke blevet ændret efter høringsfasen, da det er vurderet, at de indkomne høringssvar ikke giver anledning hertil.

5. Metode og afgrænsning

Miljøvurdering af Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 foretages på baggrund af eksisterende viden og på et detaljeringsniveau, der svarer til planens niveau. Miljøvurderingen kan således kun indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyn til de aktuelle og gængse vurderingsmetoder. Miljøvurderingen af planen tager udgangspunkt i den eksisterende viden om området og den nuværende planlægning, indpasning i planhierakiet, besigtigelser af planens arealmæssige udstrækning og kulturarv, samt naturregistreringer/tællinger. Derudover er foretaget en besigtigelse af Faaborg By i november 2021 med henblik på vurdering af planens indpasning eller forandring i kulturmiljøer.

Miljøvurdering af planen finder sted på et overordnet detaljeringsniveau og er hovedsagelig kvalitativ. Den nærmere vurdering af konkrete konsekvenser vil afhænge af den efterfølgende mere detaljerede planlægning. Miljøvurderingen omfatter ændringernes sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, som det er defineret i *Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter §1, stk. 2, LBK nr. 1225 af 25/10/2018*, idet der forinden er foretaget en afgrænsning af miljørapportens indhold.

6. Eksisterende miljøforhold

Trafik

Trafik anvendes i det følgende som en samlet betegnelse for de trafikafviklings- og parkeringsmæssige forhold i planområdet, som vil påvirke borgerne og bylivet i Faaborg i almindelighed. Vidensgrundlaget om den eksisterende trafikale situation for trafikken i Faaborg og den ønskede strategiske målsætning baserer sig på grundlaget i Kommuneplan 2019.

Viden om den strategiske udviklingsplans forventede ændringer på trafik og parkeringsforhold er baseret på den sideløbende udførte "Trafikanalyse i Faaborg By", der tager udgangspunkt i den fysiske helhedsplan "Faaborg Udviklingsplan - Vi dyrker Faaborg" som grundlag for den kommende udvikling i Faaborg.

Kommuneplan 2019

Trafikalt er Faaborg beliggende på det sydvestlige Fyn og vejbetjenes i dag fra Svendborgvej, der er den nærmeste statsvej og dermed Faaborgs hovedtilslutning til det øvrige Fyn. Faaborg By gennemskæres af Assensvej/Kildetoften, der løber mellem Svendborgvej og Nyborgvej og som forbinder havneområdet med boligområder, handelscentrum og naturoplevelserne omkring Faaborg. Assensvej/Kildetoften er dermed også den mest befærdede vej i Faaborg og håndterer dagligt størstedelen af den tunge trafik og busserne gennem byen.

Faaborg-Midtfyn Kommunes målsætning for udviklingen i Faaborg er overordnet at sikre en velfungerende trafikafvikling, således at unødige forsinkelse og miljøbelastning undgås, men også at vejanlæggene i kommunen understøtter udviklingen og væksten i kommunen - både i forhold til bosætning, erhverv og turisme. Endvidere lægges der vægt på, at støjgenerne begrænses, så der tages hensyn til bymiljøer og naturværdier. Ligeledes har kommunen en målsætning for trafiksikkerhed og statsveje, der ikke nærmere omtales, da det ikke berøres af Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030.

Trafikanalyse for Faaborg By

I forlængelse af "Udviklingsplan Faaborg - Vi dyrker Faaborg", der skaber de fysiske rammer i Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 er udarbejdet

en trafikanalyse til yderligere belysning og optimering af den fysiske plans tanker om den fremtidige trafikafvikling. Trafikanalysen tog afsæt i de grundsten, som den fysiske plan præsenterede, men kvalificerer løsningerne yderligere, med fokus på blandt andet tung trafik og bløde trafikanter, samt hvilke løsninger, der bør indtænkes, når Udviklingsplanen konkretiseres i detailprojekteringen.

Trafikanalysen præsenterer konkret 5 fokuspunkter, som skal indarbejdes fremadrettet i Faaborgs kommende projekter, så trafikafviklingen og -sikkerheden indtænkes tidligt med henblik på at skabe de mest robuste løsninger. De 5 fokuspunkter er;

(1) Infrastruktur for børn og unge, der omfatter indarbejdelse af sikre cykelløsninger og -forbindelser mellem skoler og fritidsinteresser.

(2) Trafikafvikling af den tunge trafik til/fra havnen, der skal sikre, at fremtidige løsninger indeholder overvejelser om, hvordan trafikafviklingen af de tunge køretøjer ikke kommer til at bremse den ønskede byudvikling i Faaborg, ligesom det skal sikre overvejelser om omlægning af busdriften til el.

(3) Parkeringsbehovets ændringer afledt af nuværende og fremtidige bygningsfunktioner, samt strategiske overvejelser om dobbeltudnyttelsen af byens arealer, så arealanvendelsen optimeres over sæsonerne.

(4) Flowet mellem by og havn, så byliv og trafikafvikling ikke bremser hinandens udvikling.

(5) Måltrettet skiltning, der højner trafiksikkerheden og tilgængeligheden for besøgende, samt sørger for en sammenhængende oplevelse af byen.

Indenfor de 5 fokuspunkter arbejder trafikanalysen med opstilling af problemer, løsninger og afledte anlægstiltag, der kan anvendes som et idékatalog til kommende projekter.

Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 indeholder ikke konkrete tiltag på området, men anvender fokuspunkterne som grundsten for den fremtidige udvikling af trafik og parkering i Faaborg.

Socioøkonomi

Socioøkonomi dækker i det følgende over en samlet betegnelse for udviklingen i turisme, erhvervsliv, og befolkning, som vil kunne påvirke Faaborgs indtægtsgrundlag og byudvikling.

Viden om Faaborgs socioøkonomiske udgangspunkt er baseret på Faaborg-Midtfyn Kommunes egen befolkningsprognose udarbejdet af COWI, Faaborg Midtfyn Kommunes erhvervs- og turismestrategi og "Faaborg: Et oplevelsesøkonomisk kraftcenter for kunst, kultur og natur", der er en rapport udarbejdet af Seismonaut med henblik på at skabe et redskab for kommunen til opnåelse af Udviklingsplanens visioner og strategier.

Befolkning

Faaborg-Midtfyn Kommune har udarbejdet en befolkningsprognose for kommunens indbyggere som grundlag for at planlægge byudviklingen og skabe et redskab til at planlægge fremtidige budgetter. Prognosen giver et bud på udviklingen fra 2023-2030 og hjælper kommunen til at vurdere, hvilke faktorer, der skal ændres på for at opnå deres visioner og mål.

Befolkningsprognosen behandler den samlede befolkning i kommunen og er derfor ikke 1:1 overførbart til Faaborg by, men peger overordnet på, at tilflytningen kan styrkes gennem en fortsat vækst i antal nye opførte boliger, og at boligtypen spiller en afgørende rolle i forhold til aldersfordelingen blandt tilflytterne. Samtidig peger prognosen på, at der løbende skal holdes fokus på at bygge boliger til for at sikre en tilvækst i befolkningen, når der ses på forholdet mellem nyfødte og døde.

I perioden 2003-2019 blev der opført 132 nye boliger pr. år, mens der gennemsnitligt fremadrettet skal opføres 159 bolig pr. år, hvis Faaborg-Midtfyn Kommunes vision om en stigning i indbyggertallet med 3,3% skal kunne realiseres.

Erhverv

Faaborg-Midtfyn Kommune har for 2020-2024 udarbejdet en erhvervsstrategi, der definerer retningen for samarbejdet mellem erhvervslivet, kommunen og samarbejdspartnere mod at gøre Faaborg-Midtfyn Kommune et endnu bedre sted at arbejde og drive virksomhed.

Strategien fremsætter 4 mål, som er indarbejdet i den efterfølgende Udviklingsplan. (1) Vi vil styrke de forretningskritiske relationer på tværs af virksomheder, (2) Vi vil realisere potentialet indenfor turisme og oplevelser, (3) Vi vil sikre virksomhederne den nødvendige og kvalificerede arbejdskraft, og (4) Vi vil styrke Faaborg-Midtfyn Kommunes omdømme. De 4 mål ligger en klar strategi for hele kommunen, men også for Udviklingsplanens visioner og strategiske overvejelser for Faaborg som hoved- og udviklingsby, hvor blandt andet signaturprojekterne som katalysator for iværksætteri og netværk, samt styrkelsen af midtbyen trækker klare spor ind i kommunens større erhvervsstrategi.

Turisme

Sideløbende med udarbejdelsen af Udviklingsplanen har Faaborg-Midtfyn Kommune fået udarbejdet "Faaborg: Et oplevelsesøkonomisk kraftcenter for kunst, kultur og natur", der undersøger Faaborgs styrker og svagheder med henblik på at skabe et skifteligt redskab for fremtidige økonomiske investeringer i turismeudviklingen.

Rapporten indeholder en kortlægning, hvor udviklingspotentialerne for turismen i Faaborg beskrives. Her peges blandt andet på, at overnatningsudbuddet i og omkring Faaborg bør løftes, både indenfor hoteller og sommerhuse, så de kortere og længere ophold understøttes. På samme måde bør udbuddet af shopping- og spisemuligheder løftes, ligesom byens styrker, Faaborg Havn og Faaborg By, skal kobles bedre sammen for at indløse det uudnyttede turismepotentiale.

Der lægges stor vægt på at både kultur- og naturoplevelserne i Faaborg har høj værdi, med blandt andet Faaborg Museum, Øhavsmuseet, samt Svanninge Bakker og Det Sydfynske Øhav, ligesom den historiske bykerne med de mange fredede bygninger har stort turismepotentiale indenfor detailhandel og restauranter. Endvidere findes et stort uudnyttet potentiale på Faaborg Havn, der med det industrielle udtryk skaber en interessant kontrast til resten af Faaborg, der byder på et turismepotentiale.

De tre emner indenfor socioøkonomi hænger uløseligt sammen og de allerede udarbejdede strategier behandler vækst indenfor både erhverv, turisme og befolkning fra forskellige perspektiver. De tager dog alle afsæt i, at et forbedret opstarts- og vækstmiljø for turisme- og oplevelsesvirksomheder, samt et større

fokus på at skabe samarbejde mellem virksomhederne vil være nødvendigt for at realisere de ambitiøse mål for forøgelse i antal arbejdspladser, turister og beboere.

Natur og Vand

Faaborg by, havn og lystbådehavn ligger tæt op ad store sammenhængende værdifulde naturområder i det Sydfynske Øhav og inde i land som f.eks. Svanninge Bakker, der er et vigtigt grundlag for byens turisme og oplevelsesøkonomi. Byens omegn rummer såvel grønne og naturskønne arealer som egentlige naturområder, der udgør levesteder for egnens dyre- og planteliv.

Natur

Faaborgegnet rummer områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, der er beskyttede efter national og international lovgivning.

National naturbeskyttelse

Naturbeskyttelsesloven beskytter arealer med naturtyperne søer, moser, ferske enge, strandenge, heder og overdrev, der er beskyttede efter *naturbeskyttelseslovens §3, LBK nr. 1986 af 27/10/2021*.

Det største sammenhængende område med beskyttede naturarealer ved Faaborg er Sundet og dets omgivende arealer, der består af § 3-beskyttede søer, moser, ferske enge og overdrev. Sundet er en stor fersk sø med et lavt vandspejl, i ca. kote -1, der kontrolleres med stemmeværker og pumpestation. Kulturstien, der er en af de fire nye ruter der beskrives i Udviklingsplanen, går rundt om Sundet ad en eksisterende sti.

Der ligger desuden et større sammenhængende areal med strandenge og ferske enge ved Dyremade i bugten sydvest for Faaborg.

Vandløb

Sundrenden, der er registreret som et § 3-beskyttet vandløb, begynder som et afløb, kaldet Engrenden, fra Sundets sydøstlige hjørne, hvor der ved et stemmeværk er et fald fra Sundet i kote -1 til kote ca. -2,5 i Eng-/Sundrendens nordligste dele. Et andet § 3-beskyttet vandløb, Rislebæk, der kaldes Østre Landkanal i de nedre dele ved Sundet, løber fra Kaleko Mølle,

løber i kote ca. 0,25 sydøst om Sundet mod syd ned mod Sundvejen. De to vandløb er forbundne med et nødoverløb med et stemmeværk med et fald på ca. 2 meter fra Østre Landkanal til Engrendens nordlige del. Der er desuden registreret et § 3-vandløb ved den vestlige del af Sundet, der kun er synlig på overfladen over en kort strækning ved Herregårdscentret.

Begge vandløb omkring Sundets sydøstlige hjørne forsvinder under terræn umiddelbart øst for Sundvejen, og fortsætter herefter som rørlægninger ind under vejen og videre mod sydvest, gennem Faaborg By. Omkring Sundstien, hvor der ligger en pumpestation, der løfter vandet op fra kote ca. -1,75 til kote 0,25 før udløbet til kysten, samles begge rørlægninger og løber på et par korte strækninger i en åben kanal. Kanalen fungerer også som afvandringsreservoir og er relativt bred og lavvandet, med lav gennemstrømning og næsten stillestående brakvand, og den er ikke §3-beskyttet. Nord for Banegårdspladsen forsvinder kanalen igen under terræn, og fortsætter herefter som en samlet rørlægning under vejen og videre ud i havnebassinet mod sydvest. Mellem den åbne del af Sundrenden og fjorden er der etableret et klapbygværk, der hindrer tilbagesugning af vand fra fjorden.

Den del af Sundrenden, der ligger nord for Sundvejen, må således betegnes som et meget kulturopvirket vandløb, hvor der er opretholdt unaturlig hydrologi som følge af stemmeværker og pumpestation. Den del af Sundrenden og Rislebæk, der ligger syd for Sundvejen, er kunstigt omlagte vandløb, som primært er rørlagte men for en mindre del også løber som en kunstig kanal.

De §3-beskyttede strækninger vedrører kun de del af vandløbene, der ligger nord for Sundvejen. I §3-udpegningen er et kortere stræk af Sundrenden, fra Sundvejen og frem mod kanalen ved Sundstien, også registreret som §3-vandløb. Det er dog en fejlregistrering, da denne del af vandløbet i mange år har været rørlagt, og der derfor ikke er tale om et åbent, beskyttelsesværdigt vandløb.

Sammenhæng mellem naturområder I Kommuneplanen er området omkring Sundet med de tilstødende naturarealer vedtaget som et område med særlige naturbeskyttelsesinteresser. Bandt de vedtagne økologiske forbindelser er den nærmeste området omkring Kaleko og Rislebæk.

Havområder

Det Sydfynske Øhav er i dag en såkaldt geopark, som

er et særligt naturområde som flere og flere turister har fået øje på. I Udviklingsplanen vurderes Geopark Det Sydfynske Øhav, at synliggøre og styrke værdierne i området gennem bl.a. udvikling af områdets muligheder for aktive naturoplevelser.

International naturbeskyttelse

Miljømålsloven implementerer EU's Habitat- og Fuglebeskyttelses- og Vandrammedirektiver til dansk lov med henblik på at gennemføre en fælles vand- og naturplanlægning, der skal sikre såvel natur- som vandkvaliteten i Danmark.

Natura 2000

Natura 2000 er et netværk af Natura 2000-områder bestående af habitat-, fuglebeskyttelses- og ramsarområder, der er beskyttede gennem Habitatdirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet og Ramsarkonventionen. Disse områder er udpeget for at beskytte udvalgte arter og naturtyper. Habitatdirektivet er suppleret af et bilag IV, der oplister en række dyre- og plantearter, som kræver streng beskyttelse. Beskyttelsen omfatter både arternes bestande og deres yngle- og rasteområder. Der ligger flere Natura 2000-områder i nærheden af Faaborg, hvoraf nogle er marine.

Nordligt for Faaborg ligger Natura 2000-område nr. 240 Svanninge Bakker, der består af habitatområde nr. 240 Svanninge Bakker. Svanninge Bakker er et naturskønt område, der årligt besøges af et stort antal mennesker. Området er udlagt med stier, der kan anvendes af de besøgende. Tilstanden i habitatområdet er senest blevet undersøgt i Natura 2000-basisanalyse 2022-2027. Færdsel i området er ikke nævnt blandt de beskrevne trusler mod naturtilstanden i området. I Natura 2000-plan og Natura 2000-handleplan 2016-2021 for Svanninge Bakker er der ligeledes ikke nævnt tiltag til begrænsning af færdsel i området. Oplandet til Faaborg rummer flere Natura 2000-områder, herunder de mindre besøgte Natura 2000-område nr. 120 Skove og søer syd for Brahetrolleborg, Natura 2000-område nr. 121 Arreskov Sø og Natura 2000-område nr. 122 Store Øresø, Sortesø og Iglesø, samt Natura 2000-område 123 Bøjden Nor ved kysten mod vest.

Der ligger desuden flere Natura 2000-områder i farvandet ud for Faaborg. Natura 2000-område nr. 197 Flensborg Fjord og Nybøl Nor består af habitatområde nr. 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als, der ligger ca. 9 km fra Faaborg, samt fuglebeskyttelsesområde nr. 64 Flensborg Fjord og Nybøl Nor der ligger ca. 40 km fra Faaborg. Basisanalyse- og

handleplan for habitatområdet nævner ikke færdsel i området som en af de vurderede trusler. Natura 2000-område nr. 127 Sydfynske Øhav, der består af habitatområde nr. 111 og fuglebeskyttelsesområde nr. 71, ligger mere end 10 km fra Faaborg. Blandt basisanalysens- og handleplanens nævnte trusler mod naturtilstanden i de marine områder berøres bl.a. fiskeri med bundslæbende redskaber, garn og bundgarn. For Det Sydfynske Øhav nævnes, at menneskelig færdsel i nogle tilfælde kan påvirke ynglefuglenes yngleområderne negativt.

Bilag IV-arter

Der forekommer et relativt stort antal bilag IV-arter i egnen omkring Faaborg. En række arter af flagermus herunder, vand-, brun-, langøret, syd-, trolde- og dværgflagermus. Men der kan muligvis også træffes andre arter f.eks. bredøret flagermus, der i de senere år er registreret i egnen omkring Svendborg. Den præcise udbredelse af de forskellige flagermusarter er relativt dårligt kendt, og der kan derfor potentielt være ikke nærmere beskrevne forekomster af yngle- eller rastebestande af flagermus i byens bygninger og træer. Af de øvrige bilag IV-arter af pattedyr kan hasselmus og marsvin træffes på Faaborgegnen.

Markfirben, der er det eneste danske bilag IV-krybdyr, forekommer også i området tæt på Faaborg. Blandt bilag IV-arter af padder kan stor vandsalamander træffes i Faaborg, ligesom strandtudse forekommer på strandenge sydvest for byen. Egnsdelen kan desuden rumme bestande af paddearterne spidssnudet frø, springfrø og grønbroget tudse.

Der er ingen kendte forekomster af bilag IV-arter på arealer, der påvirkes direkte af Udviklingsplanens forskellige projekter.

Vandområdeplaner

Vandområdeplanerne for 2015-2021 er stadig gældende. Sundrenden ligger i vandområdet o1677_a. De nye planer for 2021-2027 er under udarbejdelse og der foreligger Basisanalyse for Vandområdeplaner 2021-2027. Af de tre vandløb ved Sundet er Østre landkanal og Sundrenden beskrevet i basisanalysen. I Sundrenden er der registreret spærringer inde i Faaborg by og ved udløb i havnen. Basisanalysens tilstandsvurderingen for Østre landkanal og Sundrenden er ringe økologisk potentiale på strækningerne ved Faaborg, hvor der er et foreløbigt miljømål om godt økologisk potentiale.

Vand

Grundvand

Store dele af landområderne i og omkring Faaborg er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Hensynet til grundvandet i forhold til aktiviteter ved jordoverfladen knytter sig til Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplunde til almen vandforsyning udenfor OSD. Indenfor OSD har staten udpeget områder, som er sårbare overfor menneskelig aktivitet. De sårbare områder skal sammen med 300 meter zoner omkring almene vandforsynings-boringer sikre en høj grad af beskyttelse og skal så vidt muligt friholdes for befæstelse, som hindrer den naturlige dannelse af grundvand.

Regnvand

Bydannelse medfører øget grad af befæstede arealer. Det kan derfor være hensigtsmæssigt, at regnvand fra bebyggede arealer, så vidt det er muligt, afledes lokalt på overfladen. Enten i form af nedsivning på terræn så den fremtidige grundvandsdannelse fortsat kan opretholdes, eller afledes naturligt i terrænet så det kan sammentænkes med rekreative interesser.

Klima

Klima dækker i det følgende over en samlet betegnelse for de oplevede konsekvenser ved klimaforandringerne, som omhandler vand, enten som store nedbørsmængder eller havvandsstigninger.

Faaborg har gennem de senere år regelmæssigt haft udfordringer med oversvømmelse, som følge af stormflod og højvande, og i situationer, hvor højvande og skybrud hænder samtidig, opleves store opstuvningsproblemer ved Sundrenden, der påvirker hele byen og den værdifulde kulturarv.

Beregninger fra 2014 viste, at byen dengang skulle beskyttes til et niveau svarende til kote 2,5. Noget tyder dog på, at det ikke er tilstrækkeligt. Det skal derfor undersøges om koten på 2,5 skal hæves hvilket vil give et bedre grundlag for planlægning af klimatilpasninger.

Vidensgrundlaget for klimaudfordringerne i Faaborg-Midtfyn Kommune baseres på Faaborg-Midtfyn Kommuneplan 2019, der fastsætter mål og retningslinjer for, hvordan udviklingen af blandt andet Faaborg skal sikres samtænkt med klimasikringen af hoved- og udviklingsbyen.

Klimatilpasningsplan

I 2013 blev udarbejdet en Klimatilpasningsplan for Faaborg-Midtfyn Kommune, der blev vedtaget i 2015, og fastsætter rammer og indsatser for kommunens senere arbejde med klimatilpasning i den gældende Kommuneplan 2019. Foruden indsatser fra klimatilpasningsplanen er indarbejdet de, i 2018, fastsatte regler for forebyggende planlægning for oversvømmelse og erosion, samt etablering af afværgeforanstaltninger i oversvømmelsestruede områder.

Klimatilpasningsløsninger kan med fordel have flere funktioner hvilket stemmer fint overens med klimatilpasningsplanerne i Faaborg, der skal håndtere problematikker med periodiske oversvømmelser af dele af byen.

Kommuneplan 2019

Kommuneplan 2019 fastsætter en række mål og retningslinjer for det planlægningsmæssige arbejde med klimatilpasning. Overordnet set centrerer størstedelen af målene sig omkring at forebygge oversvømmelse i serviceinstitutioner, forsyning, infrastruktur, byer og landsbyer, samt undgå, at befolkningen kommer i kontakt med spildevand i forbindelse med overfyldte kloakker. Det er opnåelsen af disse mål, som retningslinjerne konkret danner rammerne for. Dernæst fastsætter målene retningen for, at Faaborg-Midtfyn Kommune skal forsøge at anvende de store vandmængder som en positiv faktor i byplanlægningen ved at indtænke vandmængderne i rekreative løsninger, der både er robuste og fleksible, gerne på tværs af kommunale grænser. Her sikrer retningslinjerne ligeledes, at kommende anlægsprojekter alle arbejder mod det samme mål.

Lavbundsarealer

Sundet og området deromkring samt området ved Rislebæk øst for Kaleko Mølle er vedtaget som lavbundsarealer i Kommuneplan 2019.

Landskabs- og arkitektonisk arv

Landskabs- og arkitektonisk arv dækker i det følgende over en samlet betegnelse for den kulturarv, der er forbundet med bygningsarven og dens særegenhed afhængigt af lokation i byen.

Et centralt formål i Udviklingsplanen er at bevare og understøtte den kulturarv, som Faaborg i høj grad danner rammen for. Dette ønskes sikret med henblik på at udnytte det turismepotentiale, som kulturarven har.

Viden om landskabs- og arkitektonisk arv i Faaborg er baseret på flere kilder. Først og fremmest har Kommuneplan 2019 udpeget mål og retningslinjer for kulturarv i kommunen. Slots- og Kulturstyrelsen har udpeget fredede og bevaringsværdige bygninger i landet gennem bevaringssystemet SAVE, der også danner grundlag for det kulturatlas, der i 1992 blev udarbejdet for Faaborg.

Kommuneplan 2019

Kommuneplan 2019 arbejder med mål og retningslinjer for kulturarven i Faaborg med udgangspunkt i en inddeling i forskellige typer af kulturmiljøer. Udpegningen af kulturmiljøer har til hensigt at sikre, at bygninger og miljøer bevares til formidling om kulturhistorien. I Faaborg findes kystmiljøet Faaborg Havn og bymiljøet Faaborg Bymidte. De resterende kulturmiljøer behandles ikke yderligere, da de ikke har relevans for Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030.

Kommuneplanens mål og retningslinjer centrerer sig omkring bevaring og respektfuld fornyelse af kulturmiljøerne, samt formidlingen af kulturarven i samarbejde med museer, turistforeninger og borgere.

Faaborg Havn

Faaborg Havn beskrives som en havn med åbenstruktur med fritliggende bebyggelser, kajområde med færgeleje, samt rekreative grønne arealer. Faaborg Havns særlige potentialer er indenfor bosætning, erhverv, kultur og oplevelse.

Området er hovedsageligt præget af havnerelaterede funktioner og bevaringsinteresserne karakteriseres som middel. Det påpeges, at det hovedsageligt vil være områdets helhed, struktur og enkeltelementer, der bør tages hensyn til og tilpasses ind i, i forhold til skala og arkitektur. Endvidere bemærkes de visuelle forbindelser mellem fjorden og byen som af høj værdi.

Faaborg Bymidte

Faaborg Bymidte beskrives som en søkøbstad, der stadig rummer middelalderbyens fire bydele med deres arkitektoniske vartegn.

Havnefronten og gaderne på havnen
De rette strøggader med Den Gamle Gaard, det gamle rådhus, domhus og arrest, samt Faaborg Museum
Trekanten med Nørregade, Klostergade og Grønnegade
Helligåndskirken med hospital og kirkegård.

Bymidten rummer mange forskelligartede bebyggelsesstrukturer og bevaringsinteresserne betegnes som store i bymidten. Bevaringsinteresserne knytter sig særligt til de fire bydelsstrukturer og deres hovedbebyggelser, som der bør tages hensyn til, særligt i forhold til skala og arkitektur.

Faaborg Bymidtes potentialer findes særligt indenfor turisme, bosætning, kultur og oplevelse.

Bevarende lokalplan for Faaborg Bymidte

Den bevarende lokalplan for Faaborg Bymidte, der stadig er gældende, er baseret dels på Kommuneatlas Faaborg og SAVE-registreringer men også på en tidligere bevaringsplan for Faaborg.

Faaborgs historie rækker tilbage til de tidligste registreringer i 1200-tallet. Byen havde her en strategisk fornuftig placering på toppen af en skråning med kig mod fjorden, hvor den første kirke blev placeret. Herfra er kun klokketårnet bevaret. Faaborg Bymidte er dog i højere grad præget af den sene middelalder, hvorfra de lige parallelle gader stammer, og hvor også de eksisterende byporte er opført. Faaborg har i sin tid været omgivet af en vold, der blev nedlagt i 1700-tallet, men samspillet med vandet forblev en del af byens vartegn som søfartsby.

Bygningerne i Faaborg bærer præg af flere tidsperioder. Hvor nogle bygninger er bevaret med bindingsværk efter middelalderlig stil, blev flere ombygget i klassicistisk stil, blandt andet omkring Vestergade og Nygade. Industrialiseringen ses også i bygningsværkerne, blandt andet Faaborg Hospital, P.F. Lagonis brændevinsbrænderi, samt to jernstøberier. Det samme ses for boligbebyggelserne i den østlige del af Faaborg Bymidte, samt mod nord og nordvest af Vestergade og Nørregade.

Faaborg Museum for Fynsk Malerkunst repræsenterer Nyklassicismen i Faaborg, mens Kildetoften, Assensvej, Odensevej og Bjernevej i den vestlige del af byen repræsenterer 1920'ernes Bedre Byggeskik.

Bevaringssystemet SAVE

Ved opslag i SAVE ses det, at der ikke findes nogle fredede bygninger på Faaborg Havn, eller ved Banegårdspladsen, men at koncentrationen af fredede bygninger findes i den gamle købstad. Der findes dog en enkelt bygning med høj bevaringsværdi på Kanalvej ved færgen til Bjørnø. Bygningen tilhører hjemmevernet og er fra 1910.

I Faaborg Bymidte findes derimod flere fredede bygninger, i alt ca. 35 bygninger fordelt mellem Havnegade, Banegårdspladsen, Sundvejen og Engvejen. Fælles for størstedelen af de fredede bygninger i bymidten er, at deres arkitektoniske værdi relaterer sig til bygningsens ydre i form af bindingsværkskonstruktioner fra 1600-1800-tallet - enkelte med tydelige referencer til renæssancens bindingsværker og rokokkens detaljer, mens størstedelen præges af klassicismens stil.

Foruden den arkitektoniske værdi i Faaborgs bindingsværkshuse er flere bygninger fredet af hensyn til deres klassicistiske tradition, der prægede Faaborg i slutningen af 1700-tallet og første halvdel af 1800-tallet. Traditionen i Faaborg er skabt af et lokalt bygmesterdynasti, der tilskrives flere af byens bygninger, og hvis arkitektoniske værdi, der passes på - Heriblandt også Rådhusbygningen og arrestbygningen på Torvet, der med sin klassicistiske stil, omgivet af bindingsværkshuse, præger Torvet med den letafslæselige udtryk som magtens hus.

Endvidere omfatter enkelte fredninger monumentale bygningsværker i Faaborg, heriblandt Byporten, Vesterport, der bærer præg af en forsvarsmæssig oprindelse og Klokketårnet, der er den oprindelige kirkes kirketårn. Begge bygninger er fra 1400-tallet og dermed en del af det oprindelige Faaborg.

25 A

7. Miljømæssige påvirkninger

Trafik

En realisering af Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 medfører et øget behov for at indtænke mere sikre og langsigtede trafikale løsninger i de kommende års anlægsprojekter.

Visionen og målene for Udviklingsplanen er arbejde for en befolkningstilvækst, men også en forøgelse af virksomheder og turisme, der alle beror på en tilvækst af mennesker for at have et succesfuldt grundlag. Det medfører tilvækst i trafikmængden for både køretøjer og bløde trafikanter.

Turisme og Erhverv

Ændringer af funktionerne på Faaborg Havn, heriblandt transformation af Tulipbygningen og Slagterigrunden, samt styrkelse af Øhavsmuseet vil generere en øget trafik. I Udviklingsplanen tages udgangspunkt i en forøgelse i antal nye besøgende på mellem 110.000-200.000 mennesker, svarende til mellem 300-500 nye besøgende pr. dag i gennemsnit, der naturligvis vil variere over året. Herudover estimeres, at transformationen vil generere mellem 50-95 nye jobs. For styrkelsen af Øhavsmuseet forventes et øget antal besøgende på mellem 69.000-128.000, der svarer til mellem 190-350 flere besøgende pr. dag i gennemsnit, samt mellem 20-31 flere jobs.

Planerne for udviklingen af Faaborg Museum og Kulturområde forventes, i lighed med Faaborg Havn, at generere en forøgelse i antallet af besøgende. Det estimeres, at en styrkelse af fortællingen om Faaborg som kulturby vil kunne skabe en tilvækst i besøgende på Faaborg Museum med mellem 11.000-50.000 pr år, og herudover 3-8 nye jobs. Det vil svare til en forøgelse i antallet af besøgende i Faaborg med 30-140 besøgende pr dag.

Det antages, at besøgende i Faaborg vil benytte sig af flere kulturtilbud pr. besøg og der derved vil være overlap mellem besøgende til de enkelte attraktioner. Det vurderes, at en forøgelse i antallet af jobs og besøgende ved kulturtilbuddene i Faaborg vil skabe en miljøpåvirkning på trafikafviklingen i byen, og at miljøpåvirkningen hovedsageligt vil findes i forbindelse med den øgede søgetrafik til Faaborgs parkeringspladser. Dermed vurderes ikke, at det estimerede omfang af den øgede turisme og erhverv vil have påvirkning på statsvejnettet omkring Faaborg.

I dag findes total set 2500 parkeringspladser i Faaborg bymidte, fordelt på parkeringspladser og kantstensparkeringspladser, men den karakteriseres ved at være spredt over mindre pladser, uden en overordnet struktur for, hvordan parkeringspladserne afsøges. Denne udfordring vurderes forstærkes og afføde en øget trafikbelastning på bymidtens veje. Endvidere vurderes det, at der vil ske en øget miljøpåvirkning af trafikafviklingen for de bløde trafikanter, i særdeleshed gående, der skal finde vej mellem Faaborgs parkeringspladser og kulturtilbud. Påvirkningen vurderes at ske i kraft af den øgede mængde besøgende, der skal finde vej, men også af den øgede trafikbelastning, der kan medføre en oplevet opdeling af bymidten.

Yderligere vil en forøgelse af antallet af virksomheder på Faaborg Havn medføre en øget andel af tunge køretøjer, der skal afvikles i vejnettet i Faaborg. I dag er tung trafik allerede en dominerende faktor for havnemiljøet og det vurderes, at denne miljøpåvirkning vil blive forøget i forhold til dagens situation, både for det oplevede miljø på havnen, men også for trafikafviklingen i vejnettet, samt den oplevede gene af den tunge trafik i bymiljøet.

Befolkningstilvækst

Planerne om Faaborg som bosætningsby er i høj grad forbundet med omdannelsen af Banegårdsområdet til et nyt boligområde i nærhed til både vandet, bymidten, naturen og kulturmiljøet. Det forventes, at Banegårdsområdet vil kunne rumme 60 boliger med en boligstørrelse ml. 100-130 m², der vil kunne appellere til blandede aldersgrupper, men med overrepræsentation af seniorer og ældre. Herudover ønskes en samlet befolkningstilvækst på ca. 3000 borgere sammenholdt med antallet i 2019 i hele Faaborg-Midtfyn Kommune, med et fokus på også at tiltrække unge og børnefamilier.

Det vurderes, at planerne om befolkningstilvækst i Faaborg vil have en miljøpåvirkning på særligt de bløde trafikanter, i form af en forøgelse i antallet af cyklister til/fra arbejde, skole eller fritidsformål. Forholdene for cyklister i Faaborg er i dag mangelfuld med hullede stisystemer i store dele af byen og det vurderes, at en forøgelse i antallet af cyklister vil medføre en negativ miljøpåvirkning i form af mindre effektiv trafikafvikling og øget risiko for uheld.

Under forudsætning af, at de fem fokuspunkter implementeres, vurderes planen at medføre positive miljøpåvirkninger. Implementeres kun nogle, eller ingen af de fem fokuspunkter, men derimod de andre projekter i Udviklingsplanen vil forøgelsen i erhverv, turisme og bosætning medføre negative miljøpåvirkninger for Faaborg, sammenholdt med situationen i dag, som følge af den øgede trafik. Det vurderes ikke, at den øgede befolkningstilvækst vil få påvirkning på det omkringliggende statsvejnet.

Socioøkonomi

Realisering af Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 forventes at have en positiv miljøpåvirkning på Faaborg og Faaborg by og omegn. Udviklingsplanen præsenterer et øget strategisk fokus på at gøre Faaborg til en attraktiv bosætningsby, med signaturprojekter, der skal tiltrække både turister, virksomheder og arbejdstagere. Den strategiske plan peger på, at de tre signaturprojekter, Faaborg Museum, Øhavsmuseet og Slagterigrunden, skal være forgangsløbere for udviklingen og skabe en positiv afsmittende effekt på socioøkonomien.

Udviklingsplanen beror på et økonomisk kredsløb, hvor Faaborg-Midtfyn Kommunes anlægsinvesteringer og drift over tid vil være katalysator for byudviklingen og dens afsmittende effekt. De større anlægsinvesteringer forventes at kunne realiseres indenfor 1-10 år, men udviklingen kan sættes i gang her og nu gennem midlertidige aktiviteter og lokal forankring.

Planens vision er et samlet estimat på 300.000 flere besøgende år pr. i Faaborg, der forventes at afføde et øget behov for overnatningskapacitet, en øget omsætning hos de lokale virksomheder, samt flere arbejdspladser, med et mål om at tiltrække 3000 flere borgere, sammenholdt med 2019, der kan skabe et øget skatteprovenu og forbrugsmønster over tid.

Det vurderes, at Udviklingsplanens realisering af midlertidige aktiviteter, signaturprojekterne og lokal forankring vil skabe en positiv miljøpåvirkning på kommunens socioøkonomi, gennem et løft af turismen og erhvervslivet og et deraf større trækplaster for tilflyttere.

Natur og Vand

Et væsentligt fokuspunkt i Udviklingsplanen er udvikling af turisme- og oplevelsesøkonomien herunder udnyttelse af friluftslivspotentialet i Det Sydfynske Øhav og egnens naturskønne områder som Svanninge Bakker.

Udviklingsplanen vurderer, at der er potentiale for forøgelse af både endagsbesøgende og kommercielle overnatninger med ca. 300.000 årligt. Den øgede turisme generelt og i forbindelse med Øhavsmuseet vil medføre øget outdooraktivitet omkring Faaborg, herunder vandrelaterede aktiviteter og med forbindelse med øerne i Det Sydfynske Øhav. Det øgede antal besøgende kan medføre øget færdsel i naturområder som Svanninge Bakker, der udgør endepunktet i oplevelsesaksen, der går fra havnen gennem byen og derfra videre ud i Svanninge Bakker. Det anslås i Udviklingsplanen, at realiseringen af planens forskellige delprojekter vil forløbe over en periode på 1 til 10 år. De planlagte fysiske forandringer f.eks. udviklingen af de tre signaturprojekter, vil foregå inden for bymæssige arealer og vil ikke berøre naturområder direkte. Udviklingsplanen omfatter enkelte elementer, der har direkte berøring med naturområder - det drejer sig om åbning af Sundrenden, etablering af Kulturstien omkring Sundet samt etablering af klimasikring i havnen med etablering af promenaden Bryggen, som en udbygning af havnebadet.

Natur

National naturbeskyttelse

§ 3-områder

Udviklingsplanen omfatter etablering af De 4 nye ruter, hvoraf den ene, Kulturstien, går rundt om sundet af eksisterende stier. Kulturstien rundt om Sundet er en videreførelse af den eksisterende sti, som skal udbygges med et fleksibelt antal spots med både faste og midlertidige skulpturer og installationer.

Den eksisterende sti går gennem § 3-beskyttede arealer af fersk eng og mose. Det vurderes, at Kulturstien kan etableres uden, at det medfører ændringer i tilstanden i de § 3-beskyttede arealer. Hvis der skal foretages anlægsarbejder indenfor de beskyttede arealer kan det først foretages efter, at der er opnået dispensation for § 3 i naturbeskyttelsesloven.

§ 3 vandløb

Udviklingsplanen foreslår at åbne Sundrenden, så der reetableres et åbent vandspejl. Sundrenden, der i dag for en stor del løber under byens belægnings, forbinder Sundet nord for Faaborg med havet.

I Udviklingsplanen foreslås Sundrenden etableret som et bassin med et eksponeret vandspejl i kote 1.30. Sundets vandspejl er på ca. -1.00, og fjordens normale vandstandskote er på 0.00. Det betyder efter forslaget, at overskydende regnvand fra Sundet pumpes 2.30 meter op i bassinet og løber ud mod fjorden, hvor det falder 1.30 meter ned igen. Ved Sundrendens overgang til Sundet foreslås placeres en ny pumpestation der sikrer, at Sundets vandstand er konstant. Der arbejdes desuden med alternative modeller for projektet - blandt andet overvejes det at etablere Sundrenden som et grønt tørt anlæg.

Den del af Sundrenden, der foreslås omlagt, er ikke omfattet af §3-beskyttelse. Et kortere stræk er godt nok registreret som §3-beskyttet, men der er tale om en fejlregistrering, da den pågældende strækning i dag er rørlagt. Forslaget vil derfor ikke direkte berøre §3-beskyttede vandløb. Forholdet skal dog afklares i forhold til behov for dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3.

Udviklingsplanens forslag til ændringer af Sundrenden er overordnet beskrevet og meget forskelligartede. Hvilke påvirkninger en omlægning af Sundrenden vil medføre, vil blandt andet afhænge af om Sundrenden omlægges til en tilstand med åbent vandspejl eller til et grønt tørt areal, hvilke strækninger af Sundrenden der omlægges, og hvilke metoder der vil blive anvendt.

Samlet vurderes Udviklingsplanens forskellige planer for omlægningen af Sundrenden at kunne medføre ændringer i tilstand i opstrøms § 3-vandløb, der spænder fra positive til negative påvirkninger, alt efter hvilken løsning der vælges. Det vurderes, at omlægningen af Sundrenden vil kunne gennemføres uden negative påvirkninger af § 3-vandløb, såfremt der gennemføres passende afværgeforanstaltninger.

Når der foreligger en konkret plan for omlægning af Sundrenden, skal der gennemføres en miljøvurdering af projektet, herunder beskrivelser af relevante afværgeforanstaltninger. Relevante afværgeforanstaltninger i et stærkt reguleret vandløb som Sundrenden med stemmeværker og pumpestation kan for eksempel omfatte hindring mod tilbageløb og tilbagestuvning

mod Sundet, dimensionering af underføringer under trafikveje mm., opretholdelse af afstrømning og tilstand i de §3-beskyttede vandløb opstrøms.

Den del af vandløbene, der i dag løber som en åben kanal omkring Sundstien, har et meget ringe naturindhold, og en omlægning af kanalen vurderes ikke i sig selv at have betydning for naturbeskyttelseshensyn.

Det vurderes, at Udviklingsplanen ikke vil medføre negativ påvirkning af en kort strækning af et § 3-vandløb ved Herregårdscetret, ved den vestlige del af Sundet, da forslaget ikke indeholder elementer, som vil føre til en tilstandsændring i og omkring vandløbet.

Inden projektet kan udføres, skal det desuden afklares med Miljøstyrelsen, om det vil kræve udtages af vandområdeplanerne at gennemføre projektet, der er beliggende i vandområdet o1677_a.

Sammenhæng mellem naturområder

Det Grønne Bælte, der er en af de 4 nye ruter i Udviklingsplanen, omfatter grønne arealer rundt om det centrale Faaborg. Det vurderes, at Udviklingsplanens tiltag i forhold til Det Grønne Bælte potentielt kan medføre, at der dannes bedre sammenhæng mellem de grønne områder i byen og de omkringliggende beskyttede naturområder. Ud over denne potentielle positive påvirkning vurderes Udviklingsplanen ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger i forhold til områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser eller økologiske forbindelser.

Havområder

Geopark Det Sydfynske Øhav vurderes, i Udviklingsplanen, at have potentiale til at blive en endnu større turistattraktion. Områdets vige og bugter rummer ingen følsomme marine naturtyper og havområdet vurderes ikke at være følsomt over for øget outdooraktivitet. Udviklingsplanen omfatter ingen tiltag, der vil medføre ændrede forhold med hensyn til udledninger af spildevand. Udviklingsplanen vurderes derfor ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger af havområderne omkring Faaborg.

International naturbeskyttelse

Natura 2000

Udviklingsplanens tiltag til vækst inden for turisme- og oplevelsesøkonomien i Faaborg kan medføre øget friluftaktiviteter omkring Faaborg.

Et øget antal besøgende kan potentielt medføre mere slid i de terrestriske habitatområder som Svanninge Bjerger, men det vurderes at aktiviteterne primært vil foregå på de stier, der er udlagt i områderne. Øget aktivitetsniveau på havet med udspring fra f.eks. Øhavsmuseet vurderes primært at foregå i områder tæt på Faaborg og kun i meget begrænset omfang inden for de marine Natura 2000-områder, der ligger minimum 9 km fra byen. Udviklingsplanen vurderes derfor ikke at medføre væsentlige ændringer i forhold til naturforholdene i de internationale beskyttelsesområder.

Hvis der i fremtiden opleves en u hensigtsmæssig øget outdooraktivitet, såvel fra Faaborg som fra andre turistdestinationer, indenfor Natura 2000-områderne kan det blive håndteret i Natura 2000-handleplanerne for områderne, eksempelvis ved hegning af følsomme arealer eller begrænsning af adgang til yngleområder for fugle.

Det vurderes derfor samlet, at Udviklingsplanen ikke vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger af Natura 2000-områderne omkring Faaborg.

Bilag IV-arter

De fysiske ændringer, der lægges op til ved de beskrevne projekter i Udviklingsplanen, skal primært foretages inden for Faaborg by og på havnearealerne. De berørte arealer omfatter ingen egnede levesteder for de fleste af de bilag IV-arter, der kan forekomme ved Faaborg og for de fleste arters vedkommende, kan det udelukkes, at Udviklingsplanen medfører potentielle negative påvirkninger af arternes yngle- eller rastehabitater. De eneste undtagelser er arter af flagermus og marsvin.

Arter af flagermus udgør en undtagelse, idet de kan anvende bygninger i bymæssige arealer som yngle- eller rasteområder. Udviklingsplanen vil ikke påvirke gamle træer, der kan være yngle eller rasteområde for flagermus. Det kan ikke udelukkes, at bygninger der skal transformeres i forbindelse med de forskellige udviklingsprojekter, kan rumme flagermus. Potentielle negative påvirkninger af flagermus skal modvirkes effektivt ved at følge de gældende retningslinjer ved f.eks. udslusning af bestande af flagermus i bygninger, der skal nedrives efter godkendelse fra Miljøstyrelsen og i samarbejde med en vildtkonsulent.

Etablering af klimasikring i havnen med f.eks. etablering af promenaden Bryggen kan potentielt medføre støjende aktiviteter i form af f.eks. ramning af spunsvægge eller pæle i havnearealet. Marsvin der

opholder sig i havområder, hvor der foretages ramning kan potentielt få skadet deres hørelse som følge af højt lydtryk under vandet. Potentielle negative påvirkninger af marsvin skal modvirkes effektivt ved anvendelse af marsvinepingere i anlægsfasen og ved anvendelse af "soft start procedure" ved ramning af spuns.

Under hensyntagen til de beskrevne afværgeforanstaltninger vurderes Udviklingsplanen ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger i forhold til bilag IV-arter.

Vandområdeplaner

Østre landkanal og Sundrenden har ringe økologisk potentiale på strækningen ved Faaborg, hvor der er et foreløbigt miljømål om godt økologisk potentiale. Åbningen af vandspejlet i Sundrenden kan muligvis påvirke tilstanden af vandområdet o1677_a (Sundrenden). Udviklingsplanens element med åbning af vandspejlet i Sundrenden skal derfor, når der foreligger et konkret projekt, vurderes ift. om det hindrer opfyldelsen af fastsatte miljømål i Vandområdeplanen for området. Et projekt, der vil medføre forringelser af vandløbsforekomsterne kan ikke gennemføres før der er opnået tilladelse til fravigelse af miljømål ved at o1677_a (Sundrenden) bliver udtaget af vandområdeplanerne.

Vand

Grundvand

Udviklingsplanen omfatter udvikling af turisme- og oplevelsesøkonomien og rummer ingen planlægning af virksomheder, der kan medføre udledninger, der kan udgøre en trussel for grundvandet. Planen rummer desuden ingen planlægning for væsentlige ændringer i arealer med befæstede arealer, der kan udgøre en udfordring for grundvandsdannelsen. Udviklingsplanen vurderes derfor ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkningerne af områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD).

Regnvand

Udviklingsplanens tiltag er knyttet til bymæssige arealer og omfatter derfor ikke væsentlige ændringer af mængden af nedsivet grundvand. De foreslåede tiltag ved Sundrenden vil sikre bedre overfladeafstrømning af regnvand fra dele af byen. Idet Udviklingsplanen ikke vil påvirke grundvandsdannelse og fordi der planlægges håndtering af regnvand ved Sundrenden, vurderes Udviklingsplanen ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger i forhold til regnvand.

Klima

Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 centrerer sig i høj grad omkring strategiske overvejelser omkring den mest effektive og realistiske klimasikring af Faaborg Midtby. Faaborg har i de senere år oplevet regelmæssige oversvømmelser, og det er nødvendigt at finde afværgeforanstaltninger i den kommende årrække.

Udviklingsplanens klimasikring består af to dele. Dels en af højvandsikring af kanterne af havnebassinet og dels en udvidelse af Sundrenden - begge projekter indgår i den fysiske plan. Planerne er ikke konkrete projekter, men principper for en omdannelse.

Højvandsikring af havnebassinerne beskrives som et 1 km langt promenadeforløb, langs den historiske vandkant, der mod vandkanten hæves med en svag hældning til ca. 80 cm over terrænet. Højvandsikringen med en konstant topkote på 2.50 foreslås bygget som et dige med opfyld fra udgravningen af Sundrenden. Ryggen af promenaden mod vandet vil kunne udnyttes til ophold eller med en mur, der vil kunne forhindre vandet i at trænge ind over byen.

Sundrendens åbning beskriver derimod en ny attraktion med et rekreativt vandspejl med opholdsmuligheder nær vandkanten. Etablering af et åbent vandspejl i Sundrenden vil medføre at bassinet kan modtage regnvand fra omgivelserne både i øst og vest, der har fald ned mod bassinet. Vandkantsiden mod byen påtænkes en mere urban karakter, hvor betontrapper med varierende højder danner pladser og opholdsnicher. Mod naturen beskrives en mere landskabelig bred, hvor der kan arbejdes med græsser og vandplanter, samt træbrygger til ophold. Udløbet til fjorden foreslås at ske gennem et bygværk, der sikres mod stormflod med en bypass klap, så der ved høj vandstand i fjorden ikke forekommer indløb af havvand til Sundrenden. Planerne ligger ikke fast og der vil i løbet af foråret 2022 blive gennemført yderligere undersøgelser, der skal skabe grundlag for beslutning af en model for åbning af Sundrenden. Udviklingsplanens anslår at realiseringen af klimasikringen vil forløbe over en periode på 1 til 8 år. Udviklingsplanen beskriver dog også, at der arbejdes med alternative løsninger, blandt andet et grønt, tørt anlæg, der vil være mindre omkostningsfyldt.

Sideløbende beskrives, at der i planerne for kommende byggeri på havnen yderligere skal indtænkes sikring mod stigende havvandstand.

Realisering af Udviklingsplanens strategiske greb vurderes at medføre en positiv miljøpåvirkning. Både højvandsikringen af havnebassinet og klimatilpasningen mod skybrudshændelser gennem etableringen af et bassin i Sundrenden vurderes, uagtet de konkrete senere valgte løsninger at have grundlæggende positiv påvirkning på de udfordringer, som Faaborg by oplever som følge af klimaforandringerne. Yderligere vil der opstå positive sidegevinster for byudviklingen gennem synergieffekten med de byrumsskabende tiltag med forskellige natur- og vandoplevelser, samt opholdsmuligheder i Faaborg.

Lavbundsarealer

Der er ikke foretaget ændringer af hydrologien i kommunens udpegede lavbundsarealer, derfor vurderes Udviklingsplanen ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger i forhold til lavbunds.

Landskabs- og arkitektonisk arv

Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 omhandler Faaborg By og Havn, og berører derfor en lang række bevaringsværdige kulturmiljøer. Udviklingsplanens fysiske plan er i høj grad lavet med respekt for købstadens kontekst og byens kulturhistoriske værdier og respekterer i særlig grad byens DNA. Planen arbejder med at bevare en række funktionstømte bygninger ved at omdanne dem til at indeholde nye aktiviteter, der kan bidrage til en større formidling af Faaborgs Kultur- og industrihistorie.

I forbindelse med udarbejdelse af nærværende miljørapport er udført en besigtigelse af Faaborg By og Havn med henblik på at vurdere, om Udviklingsplanens signaturprojekter og omdannelsesplaner kan medføre negative miljøpåvirkning, samt i givet fald, hvilke afværgeforanstaltninger Faaborg-Midtfyn Kommune kan gøre sig for at dette undgås.

Ved besigtigelse af Faaborg Torv, Østergade og den øvrige bykerne oplevedes en traditionel torvedannelsen med veldefineret gadelinje og markante bygningsværker fra flere historiske stilperioder. Torvet har fint sammenspil med Faaborgs gågade, Østergade, der ligeledes præsenterer flere arkitektoniske stilarter. Både torvet og Østergade skaber interessante kig

mod flere pejlemærker i byen, heriblandt Faaborg Fjord, Klokketårnet og farverige byhuse, samt Faaborg Museums hovedbygning for enden af Østergade, der vurderes særligt væsentlige at bibeholde for at skabe sammenhængskraft mellem vand, by og kultur i Faaborg. Oplevelsen af den veldefinerede og velbevarede bykerne ophører dog efter på den N/S-gående del af Østergade mod Banegårdspladsen, hvor der ikke længere er visuel forbindelse til havnen.

Det vurderes, at en udvikling af Faaborg Torv og Bymidte vil have en positiv indvirkning på sammenhængskraften og tilgængeligheden i byen, og at Udviklingsplanen derfor vil have en positiv miljøpåvirkning.

For enden af Østergade er Museumsområdet placeret. Museumsbygningerne repræsenterer flere historiske stilarter og er med sin beliggenhed op ad et større industrikompleks, Turbinehallen, med en skorsten, der kan ses flere steder i Faaborg by, en vigtig kulturhistorisk fortælling. Ved besigtigelsen registreredes det, at museums- og kulturområdet rummer potentiale for aktivering, samt forbedring af tilgængeligheden.

Det vurderes, at udvikling af museumsområdet, som det er beskrevet i Udviklingsplanen, vil have positiv indvirkning på byens kulturhistoriske formidling, samt for tilgængelighed og synlighed i museumsområdet.

Banegårdsområdet præsenterede ved besigtigelsen en væsentlig bygningsarv i selve Banegårdsbygning, med undtagelse af den senere tilbygning, der dog fremstod funktionstom. Området har åbent kig mod Faaborg Fjord og Øhavet, samt til Faaborgs forside langs Chr. IX's vej inkl. Klokketårnet. Vejrummet mod Banegårdsområdet er en primær trafikvej, der ikke inviterer bløde trafikanter til benyttelse.

Det vurderes, at en udvikling af banegårdsbygningen og banegårdsområdet, som beskrevet i Udviklingsplanen, vil have potentiale til at aktivere væsentlig bygningsarv. Det vurderes samtidig, at det er væsentligt at bevare en synlig offentlig passage til fjorden og havnebadet, samt at bevare mulighed for kig mod facaderækken på Chr. IX's Vej fra fjordsiden.

Udviklingen af banegårdsbygningen og banegårdsområdet, som beskrevet i Udviklingsplanen, vurderes ikke at have en negativ påvirkning på oplevelsen og tilgængeligheden af kystlinjen mod øst, så vidt der

bevares en synlig offentlig forbindelse til fjorden og havnebadet.

Langs Chr. IX's vej og Havnegade bidrager med et varieret stræk langs bykernens kant mod Faaborg Fjord. Dele af strækningen er udpræget trafikvej uden plads og invitation for bløde trafikanter. Langs vejen findes flere markante bygnings- og landskabsmæssige kvaliteter, fra flere historiske tidsperioder og stilarter.

Det vurderes, at promenaden som beskrevet i Udviklingsplanen vil have potentiale for at påvirke oplevelse og tilgængelighed af de arkitektoniske og landskabelige kvaliteter ved bykernens kant mod havnen i positiv retning.

På Faaborg Havn planlægges flere signaturprojekter ved Slagterigrunden, Tulipbygningen og Øhavsmuseet. Ved besigtigelsen af havneområdet oplevedes Øhavsmuseet som velholdt med god forbindelse til marina og det oplevelsesrige marinamiljø. Tulipbygningen i sig selv har ikke en væsentlig arkitektonisk arv, og området omkring bygningen vurderes ikke at have væsentlige landskabelige kvaliteter, ligesom de omkringliggende bygninger ikke vurderes at have arkitektoniske kvaliteter. Mod nord ligger et mindre røgeri, som udgør en vis kulturhistorisk værdi.

Mellem Tulipbygningen og Øhavsmuseet oplevedes et stort potentiale for aktivering, og kigget mod Faaborgs kant med facaderækkerne bidrager netop her ikke med arkitektonisk karakter, da det her er præget af nyere beboelseskomplekser.

Det vurderes at udviklingen af Øhavsmuseet, som beskrevet i Udviklingsplanen, ikke vil påvirke oplevelsen af arkitektoniske og landskabelige kvaliteter på negativ vis, ligesom omdannelse og aktivering af Tulipbygningen samt pladsen omkring, som beskrevet i Udviklingsplanen, ikke vil påvirke oplevelsen og tilgængeligheden til bygnings- og landskabskvaliteter i negativ retning.

Det vurderes, at udvikling af Tulipbygningen samt pladsen omkring, som beskrevet i Udviklingsplanen ikke vil negativ miljøpåvirkning på oplevelsen og tilgængeligheden til kystlinjen mod, når det forudsættes at synlighed og adgang til røgeriet bevares.

På baggrund af de lange afstande til de landskabelige værdier vest og syd for Faaborg vurderes Udviklingsplanen ikke at have nogen miljømæssige påvirkning på disse.

0-alternativet

En fastholdelse af det nuværende plangrundlag for Faaborg vil sandsynligvis medføre, at den nuværende stagnering, eller i værste fald afvikling, af turisme, erhverv og bosætning vil fortsætte som hidtil.

Indenfor temaet trafik vurderes det, at situationen, hvor 0-alternativet fastholdes, vil medføre, at de positive miljøpåvirkninger ved Udviklingsplanen bortfalder. Konkret vil Faaborg gå glip af de positive forhold for bløde trafikanter og sammenhængskraften mellem by, hav og natur, ligesom det vurderes at der fortsat vil være konflikter mellem tung trafik, turister og bløde trafikanter. Det kan derfor være nødvendigt at igangsætte alternative forbedringer for at håndtere disse problemer, ligesom den generelle tendens i Danmark, hvor bilandelen hos befolkningen stiger og skaber øget negative miljøpåvirkninger, vil skulle håndteres.

For den socioøkonomiske påvirkning vil en manglende indsats for at øge turismen og erhvervet med stor sandsynlighed medføre en afviklende tendens indenfor bosætning, som det er tendensen i dag. For natur og vand forventes 0-alternativet at medføre, at de positive miljøpåvirkninger, som følge af Udviklingsplanen, bortfalder.

For klima forventes derimod en negativ miljøpåvirkning ved 0-alternativet sammenholdt med planens indhold, idet det forventes at klimaforandringerne fortsat vil forværre forholdene indenfor havvandsstigning og skybrud, som Faaborg By da vil være udfordret af. Der vurderes ikke at være nogle påvirkninger af miljøet, hvad angår Landskabs- og arkitektonisk arv ved 0-alternativet.

8. Afværgeforanstaltninger og overvågning

Planens realisering forventes i sig selv ikke at medføre væsentlig indvirkning på miljøet, men det kan ikke udelukkes, at de tiltag og projekter, som planen beskriver at indarbejde i det fremtidige strategiske arbejde, kan komme til at påvirke miljøet, blandt andet som følge af ændringer i arealanvendelse og omdannelser.

Overvågning af planens indvirkning på miljøet vil ske gennem den almene kommunale kontrol med overholdelse af plangrundlagets bestemmelser og de fremtidige udarbejdelser af lokalplaner, samt tilsyn med kommende anlægsarbejder, som følge af de konkrete projekter, der måtte planlægges herefter.

Trafik

By- og trafikafvikling hænger uløseligt sammen, og Udviklingsplanens realisering af Faaborg, som et attraktivt besøgs- og bosætningsmål, forudsætter, at der arbejdes løbende med trafikken gennem de fem fokuspunkter.

For at sikre, at de kommende konkrete signaturprojekter i Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 ikke medfører trafikale negative miljøpåvirkninger, er det altafgørende at de fem overordnede fokuspunkter betragtes som en forudsætning for succes. Fokuspunkterne stammer fra Trafikanalyse Faaborg, og understøttes af mere konkrete skitseforslag til indsatspunkter, der ikke er en del af Udviklingsplanen.

For at sikre et sammenhængende cykelrutenet i Faaborg bør der gennem de kommende anlægsprojekter sikres, at der indarbejdes generelle løft af trafikikkerheden ved at sikre samtænkning af anlægsprojekterne afledt af Udviklingsplanen og trafikanalysens forslag til cykelforbindelser. Cykelforbindelser bør indtænkes i både byudviklingsprojekter, vejombygninger- og renoveringer og suppleres af en gennemgående plan for skiltning for de bløde trafikanter, der kan bidrage til en forbedret sammenhængskraft i byen. Skiltningen bør målrettes både turister, der cykler mellem besøgsmaal, og skiltning for skolebørn, der forventes at stige i antal gennem den øgede bosætning.

Den fremadrettede sikring af trafikafviklingen for tung trafik og trafik til/fra færgen bør indarbejdes gennem et løbende fokus på den samlede trafikafvikling og organisering af vejnettet i Faaborg By. Det løbende fokus bør være på opfølgning at implementere anbefalingerne fra Trafikanalyse Faaborg,

hvor den tunge trafik hovedsageligt forsøges afviklet på statsveje og større trafikveje, således at konflikterne mellem tung trafik og bløde trafikanter minimeres, og der køres færrest mulige kilometer i byen med tung trafik, der vil kunne bidrage til en yderligere opdeling mellem havn og by.

Den afledte negative miljøpåvirkning af en øget turisme, bosætning og erhvervsliv, hvor belægningen på parkeringsarealerne forhøjes, og en deraf øget søgetrafik, bør løbende indtænkes i arealanvendelsen i Faaborg By. Der bør gennemføres en større omlægning af parkeringsstrukturen, hvor henvisningen til parkeringspladserne i Faaborg forbedres, så søgetrafikken minimeres og der ikke vil være behov for flere arealer til parkering. Parkeringsarealerne bør suppleres med henvisningsskiltning til gående til turistmålene, således at besøgende i Faaborg oplever afstandene mellem havn, by og natur som kortere og Faaborg By som sammenhængende.

Overvågning

For at sikre, at der løbende indtænkes gode trafikale løsninger i de afledte projekter af Udviklingsplanen, bør det sikres, at fremtidig detailprojektering samtænker anbefalingerne fra Trafikanalyse Faaborg. Ligeledes bør Faaborg-Midtfyn Kommune afsætte ressourcer til at udvikle en samlet parkerings- og skilteplan for Faaborg By, der kan igangsættes og forberede Faaborg til den øgede mængde besøgende og borgere.

Natur og Vand

Bygninger der skal ændres, eller træer der skal fældes i forbindelse med de forskellige udviklingsprojekter, kan rumme flagermus. Potentielle negative påvirkninger af flagermus skal modvirkes effektivt ved at følge de gældende retningslinjer ved f.eks. udslusning af bestande af flagermus i bygninger, der skal nedrives efter godkendelse fra Miljøstyrelsen og i samarbejde med en vildtkonsulent.

Beskyttede vandløb

Udviklingsplanens forslag til ændringer af Sundrenden er overordnet beskrevet og meget forskelligartede. Der vil skulle gennemføres en miljøvurdering af projektet, når der foreligger en konkret plan for omlægning af Sundrenden og behov for afværgeforanstaltninger skal afdækkes i den forbindelse. Relevante afværgeforanstaltninger i et stærkt reguleret vandløb som

Sundrenden med stemmeværker og pumpestation kan for eksempel omfatte hindring mod tilbageløb og tilbagestuvning mod Sundet, dimensionering af underføringer under trafikveje mm., opretholdelse af afstrømning og tilstand i de §3-beskyttede vandløb opstrøms.

Overvågning

Etablering af klimasikring i havnen kan potentielt medføre støj. Potentielle negative påvirkninger af marsvin skal modvirkes effektivt ved anvendelse af marsvinepingere i anlægsfasen og ved anvendelse af "soft start procedure" ved ramning af spuns.

Endelig bør udviklingen af banegårdsområdet indeholde væsentlig fokus på at bevare den offentlige adgang til vandkanten, således at der i forbindelse med konkretiseringen af planerne for boligområdet ikke sker en privatisering af havnebadet og vandkanten.

Overvågning

Det bør sikres, gennem den kommende detailprojektering, at de arkitektoniske værdier bevares og beskyttes. Ligeledes bør det indarbejdes i fremtidig udarbejdelse af lokalplaner.

Landskabs- og arkitektonisk arv

Indenfor havneområdet med Tulipbygningen, Øhavsmuseet og Slagterigrunden findes et mindre røgeri på mod nord, der har arkitektonisk bevaringsværdi og viser historisk tydelighed. Det vurderes, at røgeriet bør tages hensyn til. Ligeledes vurderes Banegårdsbygningen, med undtagelse af den nyere tilbygning, at have væsentlige arkitektoniske kvaliteter, der bør sikres, når den funktionstomme bygning genaktiveres.

9. Ikke-teknisk resumé

Planområdet ligger indenfor Faaborg Midtby og omfatter både havne-, by- og naturarealer. Der findes mange fredede bygninger og bevaringsværdier ift. kulturarv og arkitektur i Faaborgs bykerne. Indenfor planområdet ligger også Sundrenden, der rummer beskyttet natur.

Faaborg-Midtfyn Kommune har vurderet, at planen kan have miljømæssig påvirkning indenfor temaerne; Trafik, Socioøkonomi, Natur og Vand, Klima, samt Landskabs- og arkitektonisk arv.

Trafik

Planen har flere miljøpåvirkninger, der kan resultere i negative miljøpåvirkninger indenfor trafik. Udviklingsplanen forventes at medføre en stigning i antallet af besøgende pr. dag både i forbindelse med transformationen af Tulipbygningen, Slagterigrunden og styrkelsen af Øhavsmuseet, samt planerne om udvikling af Faaborg Museum og kulturområdet, svarende til gennemsnitligt 330-640 besøgende pr. dag, samt op til 134 jobs. Derudover ønskes en generel befolkningstilvækst i Faaborg-Midtfyn Kommune, der blandt andet omfatter 60 boliger i Faaborg By.

Indenfor temaet trafik forudsættes at de fem fokuspunkter fra Trafikanalyse Faaborg implementeres for at undgå eventuelle negative miljøpåvirkninger. Under forudsætning af, at fokuspunkterne implementeres, vurderes planen at medføre positive miljøpåvirkninger. Implementeres kun nogle, eller ingen af de fem fokuspunkter, men derimod de andre projekter i Udviklingsplanen vil forøgelsen i erhverv, turisme og bosætning medføre negative miljøpåvirkninger for Faaborg, sammenholdt med situationen i dag, som følge af den øgede trafik.

Socioøkonomi

Indenfor temaet socioøkonomi forventes en realisering af Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 at have en positiv miljøpåvirkning på Faaborg og Faaborg by og omegn. Udviklingsplanen præsenterer et øget strategisk fokus på at gøre Faaborg til en attraktiv bosætningsby med signaturprojekter, der skal tiltrække både turister, virksomheder og arbejdstagere.

Udviklingsplanen beror på et økonomisk kredsløb, hvor Faaborg-Midtfyn Kommunes anlægsinvesteringer og drift over tid vil være katalysator for byudviklingen og dens afsmittende effekt. De større anlægsinvesteringer

forventes at kunne realiseres indenfor 1-10 år, men udviklingen kan sættes i gang her og nu gennem midlertidige aktiviteter og lokal forankring.

Planens vision er et samlet estimat på 300.000 flere besøgende år pr. i Faaborg, der forventes at afføde et øget behov for overnatningskapacitet, en øget omsætning hos de lokale virksomheder, samt flere arbejdspladser, med et mål om at tiltrække 3000 flere borgere total set i Faaborg-Midtfyn Kommune, sammenholdt med 2019, der kan skabe et øget skatteprovenu og forbrugsmønster over tid.

Natur og Vand

Et væsentligt fokuspunkt i Udviklingsplanen er udvikling af turisme- og oplevelsesøkonomien herunder udnyttelse af friluftslivspotentialet i Det Sydfynske Øhav og egnens naturskønne områder som Svanninge Bakker.

National naturbeskyttelse

Udviklingsplanen omfatter etablering af De 4 nye ruter, hvoraf den ene, Kulturstien, går rundt om sundet af eksisterende stier. Den eksisterende sti går gennem § 3-beskyttede arealer af fersk eng og mose. Det vurderes, at Kulturstien kan etableres uden, at det medfører ændringer i tilstanden i de § 3-beskyttede arealer. Hvis der skal foretages anlægsarbejder indenfor de beskyttede arealer kan det først foretages efter, at der er opnået dispensation for § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Udviklingsplanen foreslår at åbne Sundrenden, så der reetableres et åbent vandspejl. Sundrenden, der i dag for en stor del løber under byens belægnings, forbinder Sundet nord for Faaborg med havet. Udviklingsplanens forslag til ændringer af Sundrenden er overordnet beskrevet og meget forskelligartede. Hvilke påvirkninger en omlægning af Sundrenden vil medføre, vil blandt andet afhænge af om Sundrenden omlægges til en tilstand med åbent vandspejl eller til et grønt tørt areal, hvilke strækninger af Sundrenden der omlægges, og hvilke metoder der vil blive anvendt. Der vil skulle gennemføres en miljøvurdering af projektet, når der foreligger en konkret plan for omlægning af Sundrenden. Det vurderes, at omlægningen af Sundrenden vil kunne gennemføres uden negative påvirkninger af § 3-vandløb, såfremt der gennemføres passende afværgeforanstaltninger.

Det Grønne Bælte, der er en af de 4 nye ruter i Udviklingsplanen, omfatter grønne arealer rundt om det

centrale Faaborg. Det vurderes, at Udviklingsplanens tiltag i forhold til Det Grønne Bælte potentielt kan medføre, at der dannes bedre sammenhæng mellem de grønne områder i byen og de omkringliggende beskyttede naturområder. Ud over denne potentielle positive påvirkning vurderes Udviklingsplanen ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger i forhold til områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser eller økologiske forbindelser.

Geopark Det Sydfynske Øhav vurderes, i Udviklingsplanen, at have potentiale til at blive en endnu større turistattraktion. Områdets vige og bugter rummer ingen følsomme marine naturtyper og havområdet vurderes ikke at være følsomt over for øget outdooraktivitet. Udviklingsplanen omfatter ingen tiltag, der vil medføre ændrede forhold med hensyn til udledninger af spildevand.

International naturbeskyttelse

Udviklingsplanens tiltag til vækst inden for turisme- og oplevelsesøkonomien i Faaborg kan medføre øget friluftaktiviteter omkring Faaborg. Udviklingsplanen vurderes ikke at medføre væsentlige ændringer i forhold til naturforholdene i de internationale beskyttelsesområder.

Hvis der i fremtiden opleves en u hensigtsmæssig øget outdooraktivitet, såvel fra Faaborg som fra andre turistdestinationer, indenfor Natura 2000-områderne kan det blive håndteret i Natura 2000-handleplanerne for områderne, eksempelvis ved hegning af følsomme arealer eller begrænsning af adgang til yngleområder for fugle.

Det vurderes samlet, at Udviklingsplanen ikke vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger af Natura 2000-områderne omkring Faaborg

De fysiske ændringer, der lægges op til ved de beskrevne projekter i Udviklingsplanen, skal primært foretages inden for Faaborg by og på havnearealerne. De berørte arealer omfatter ingen egnede levesteder for de fleste af de bilag IV-arter, der kan forekomme ved Faaborg og for de fleste arters vedkommende, kan det udelukkes, at Udviklingsplanen medfører potentielle negative påvirkninger af arternes yngle- eller rastehabitater. De eneste undtagelser er arter af flagermus og marsvin.

Arter af flagermus udgør en undtagelse, idet de kan anvende bygninger i bymæssige arealer som yngle- eller

rasteområder. Udviklingsplanen vil ikke påvirke gamle træer, der kan være yngle eller rasteområde for flagermus. Det kan ikke udelukkes, at bygninger der skal transformeres i forbindelse med de forskellige udviklingsprojekter, kan rumme flagermus. Potentielle negative påvirkninger af flagermus skal modvirkes effektivt ved at følge de gældende retningslinjer ved f.eks. udslusning af bestande af flagermus i bygninger, der skal nedrives efter godkendelse fra Miljøstyrelsen og i samarbejde med en vildtkonsulent.

Etablering af klimasikring i havnen med f.eks. etablering af promenaden Bryggen kan potentielt medføre støjende aktiviteter i form af f.eks. ramning af spunsvægge eller pæle i havnearealet. Marsvin der opholder sig i havområder, hvor der foretages ramning kan potentielt få skadet deres hørelse som følge af højt lydtryk under vandet. Potentielle negative påvirkninger af marsvin skal modvirkes effektivt ved anvendelse af marsvinepingere i anlægsfasen og ved anvendelse af "soft start procedure" ved ramning af spuns.

Vand

Udviklingsplanen omfatter udvikling af turisme- og oplevelsesøkonomien og rummer ingen planlægning af virksomheder, der kan medføre udledninger, der kan udgøre en trussel for grundvandet. Planen rummer desuden ingen planlægning for væsentlige ændringer i arealer med befæstede arealer, der kan udgøre en udfordring for grundvandsdannelsen.

Udviklingsplanens tiltag er knyttet til bymæssige arealer og omfatter derfor ikke væsentlige ændringer af mængden af nedsivet grundvand. De foreslåede tiltag ved Sundrenden vil sikre bedre overfladeafstrømning af regnvand fra dele af byen. Idet Udviklingsplanen ikke vil påvirke grundvandsdannelse og fordi der planlægges håndtering af regnvand ved Sundrenden, vurderes kommuneplanforslaget ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger i forhold til regnvand.

Klima

Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 centrerer sig i høj grad omkring strategiske overvejelser omkring den mest effektive og realistiske klimasikring af Faaborg Bymidte. Udviklingsplanens klimasikring består af dele. Dels en af højvandsikring af kanterne af havnebassinet og dels en udvidelse af Sundrenden - begge projekter indgår i den fysiske plan. Planerne er ikke

konkrete projekter, men principper for en omdannelse.

Realisering af Udviklingsplanens strategiske greb vurderes at medføre en positiv miljøpåvirkning. Både højvandssikringen af havnebassinet og klimatilpasningen mod skybrudshændelser gennem etableringen af et bassin i Sundrenden vurderes, uagtet de konkrete senere valgte løsninger at have grundlæggende positiv påvirkning på de udfordringer, som Faaborg by oplever som følge af klimaforandringerne. Yderligere vil der opstå positive sidegevinster for byudviklingen gennem synergieffekten med de byrumsskabende tiltag med forskellige natur- og vandoplevelser, samt opholdsmuligheder i Faaborg.

Landskabs- og arkitektonisk arv

Udviklingsplanen for Faaborg 2023-2030 omhandler Faaborg By og Havn, og berører en lang række bevaringsværdige kulturmiljøer. Udviklingsplanens fysiske plan er i høj grad lavet med respekt for købstadens kontekst og byens kulturhistoriske værdier og respekterer i særlig grad byens DNA

Det vurderes, at en udvikling af Faaborg Torv og Bymidte vil have en positiv indvirken på sammenhængskraften og tilgængeligheden i byen, og at Udviklingsplanen derfor vil have en positiv miljøpåvirkning. Samtidig vil udvikling af museumsområdet, som det er beskrevet i Udviklingsplanen, vil have positiv indvirken på byens kulturhistoriske formidling, samt for tilgængelighed og synlighed i museumsområdet.

Banegårdsbygningen og banegårdsområdet, som beskrevet i Udviklingsplanen, vurderes at ville have potentiale til at aktivere væsentlig bygningsarv, men at det vil være væsentligt at bevare en synlig offentlig passage til fjorden og havnebadet, samt mulighed for kig mod facaderækken på Chr. IX's Vej fra fjordsiden. Udviklingen af banegårdsbygningen og banegårdsområdet, som beskrevet i Udviklingsplanen, vurderes ikke at have en negativ påvirkning på oplevelsen og tilgængeligheden af kystlinjen mod øst, så vidt der bevares en synlig offentlig forbindelse til fjorden og havnebadet.

Promenaden, som beskrevet i Udviklingsplanen, vurderes at ville have potentiale for at påvirke oplevelse og tilgængelighed af de arkitektoniske og landskabelige kvaliteter ved bykernens kant mod havnen i positiv retning.

Det vurderes at udviklingen af Øhavsmuseet ikke vil påvirke oplevelsen af arkitektoniske og landskabelige kvaliteter på negativ vis, ligesom omdannelse og aktivering af Tulipbygningen samt pladsen omkring, som beskrevet i Udviklingsplanen, ikke vil påvirke oplevelsen og tilgængeligheden til bygnings- og landskabskvaliteter i negativ retning.

Endelig vurderes udvikling af Tulipbygningen samt pladsen omkring, som beskrevet i Udviklingsplanen, ikke at have negativ miljøpåvirkning på oplevelsen og tilgængeligheden til kystlinjen mod, når det forudsættes at synlighed og adgang til røgeriet bevares.

10. Kilder

Trafik

Faaborg Midfyn Kommune. Kommuneplan 2019 - Hovedstruktur og retningslinjer: Trafik
<https://kommuneplan2019.fmk.dk/hovedstruktur-og-retningslinjer/trafik/>

Faaborg Midfyn Kommune. Trafikanalyse i Faaborg By
https://www.fmk.dk/moeder/aaben/Teknik_og_Miljoevalget_2018-21/2021/17-06-2021/%C3%85ben%20dagsorden/Bilag/Punkt_148_Bilag_1.pdf

Socioøkonomi

Faaborg-Midtfyn Kommune. Befolkningsprognose
<https://www.fmk.dk/om-kommunen/tal-og-oekonomi/befolkningsprognose/>

Faaborg-Midtfyn Kommune. Erhvervs- og turisme-strategi
<https://www.fmk.dk/politik/strategier-og-politikker/erhvervsstrategi/>

Natur og Vand

Baagøe, H. J. & Jensen, T. S. (red.) 2007. Dansk pattedyr atlas. Gyldendal.

Danmarks Miljøportal: <https://arealinformation.miljoportal.dk>

Erhvervsstyrelsen, Plandata.dk. <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>

Faaborg-Midtfyn Kommune 2017. Natura 2000-handleplan 2016-2021. Svanninge Bakker. Natura 2000-område nr. 240. Habitatområde H240.

Miljø- og Fødevarerministeriet, Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021. Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet rundt om Als. Natura 2000-område nr. 197, Habitatområde H173. Fuglebeskyttelsesområde F64.

Miljø- og Fødevarerministeriet, Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021 Svanninge Bakker Natura 2000-område nr. 240 Habitatområde H240

Miljø- og Fødevarerministeriet, Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021 Sydfynske Øhav Natura 2000-område nr. 127 Habitatområde nr. 111

Fuglebeskyttelsesområde nr. 71 og 72.

Miljøstyrelsen. MiljøGIS for basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027. <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>

Miljøstyrelsen. Natura 2000-Basisanalyse 2022-27. <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3basis2020>

Miljøstyrelsen. Natura 2000-Basisanalyse 2022-27. Flensborg Fjord og Nybøl Nor. Natura 2000-område nr. 197. Habitatområde H173. Fuglebeskyttelsesområde F64.

Miljøstyrelsen. Natura 2000-Basisanalyse 2022-27. Svanninge Bakker. Natura 2000-område nr. 240. Habitatområde nr. H240.

Miljøstyrelsen. Natura 2000-Basisanalyse 2022-27. Sydfynske Øhav. Natura 2000-område nr. 127. Habitatområde H111. Fuglebeskyttelsesområde F71 og F72.

NOVANA – Det nationale overvågningsprogram. Delprogram for terrestriske naturtyper og arter. <https://novana.au.dk/natur/>.

Svendborg -, Langeland -, Ærø – og Faaborg-Midtfyn Kommune. 2016 Natura 2000-handleplan 2016-2021, Sydfynske Øhav. Natura 2000-område nr. 127, Habitatområde H111, Fuglebeskyttelsesområde F71 og F72.

Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007. Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635.

Klima

Faaborg-Midtfyn Kommune. Kommuneplan 2019 - Hovedstruktur og retningslinjer: Klimatilpasning
<https://kommuneplan2019.fmk.dk/hovedstruktur-og-retningslinjer/klimatilpasning/>

Faaborg Midfyn Kommune. Klimatilpasningsplan <https://www.fmk.dk/politik/planer-regulativer-og-vedtaegter/andre-planer/klimatilpasningsplan/>

Landskabs- og arkitektonisk arv

Faaborg-Midtfyn Kommune. Kommuneplan 2019 - Hovedstruktur og retningslinjer: Kulturarv. <https://kommuneplan2019.fmk.dk/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-og-landskab/kulturarv/>

Faaborg-Midtfyn Kommune. Kommuneplan 2019 - Hovedstruktur og retningslinjer: Kulturmiljøer, Faaborg Havn. <https://kommuneplan2019.fmk.dk/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-og-landskab/kulturarv/kystmiljoeer/faaborg-havn/>

Faaborg-Midtfyn Kommune. Kommuneplan 2019 - Hovedstruktur og retningslinjer: Kulturmiljøer, Faaborg Bymidte. <https://kommuneplan2019.fmk.dk/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-og-landskab/kulturarv/bymiljoeer/faaborg-bymidte/>

Faaborg-Midtfyn Kommune. Kommuneplan 2019 https://kommuneplan2019.fmk.dk/media/1558/20_177302_approved_1158429235154.pdf